

Styret:

Berit Schei Hagen	Leder	beritsch.hagen@gmail.com	tlf. 905 84 717
Villy Ruud	Nestleder	vi-ruu@online.no	tlf. 911 68 671
Cato Sand	Kasserer	c-sand@online.no	tlf. 615 38 967
Roy Carlsen	Sekretær	rocarls@online.no	tlf. 928 93 712
Svein Åge Nygård	Styremedlem	sva-nyga@online.no	tlf. 906 14 874
Svein Monsen	Web	sveinlmm@gmail.com	tlf. 905 52 747

Vararepresentanter: Ola Habbestad – Kari Bakken – Carl Harald Holter

Skokla-redaksjonen:

Villy Ruud	vi-ruu@online.no	tlf. 911 68 671
Unni Breen Vinge	un-b-vi@online.no	tlf. 971 71 700
Inger Bjørndal Foss, redaktør	ingerfo@gmail.com	tlf. 922 34 585

Følg oss på vår hjemmeside: <http://nannestadhistorielag.lag247.no/>
og på Facebook, Nannestad Historielag

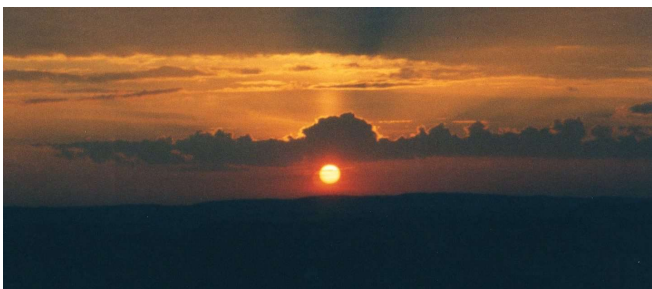

Foto: Inger Bjørndal Foss

Vil du støtte oss med din grasrotandel?

Med vennlig hilsen
Nannestad Historielag
Berit Schei Hagen: Leder

Adr.: Holtervegen 26,
2034 Holter

beritsch.hagen@gmail.com

Nr. 4 - 2024

Nannestad Historielag
MEDLEMSNYTT
SKOKLA

Vinter ved Kneppfeltet

Foto: Inger Bjørndal Foss

Lederen

Nå nærmer det seg jul igjen, høsten går fort og vi er allerede i slutten av november. På museet er ting snart i orden igjen, det er i høst gjennomført arbeid for å sikre at taket er tett. Litt utskifting av utstyr i kjøkkenkroken gjenstår, men det kommer etter hvert.

Museet blir julepyntet i slutten av november, det er Grønn kirkering ved Inger og Gunn som pynter i år også. Kom innom på lørdager i desember og se hvor hyggelig det er der. Julemøtet i år blir 11. desember på Eik hos Eva og Alf Østrem Eik. Vi kan glede oss til førjulshygge i strusset der, det er alltid stelt godt i stand for oss.

Programmet for 1. kvartal 2025 er under planlegging, se her i Skokla. Bosse Tangen vil fortsette med Historiske glimt fra Nannestad første mandag i måneden, som tidligere både formiddag og kveld. Vi har også kommet i gang med aktivitetsskelder med foto og slekt spørsmål, dette fortsetter vi med på nyåret.

Styret i historielaget ønsker at flere av medlemmene deltar i aktivitetene våre. Vi trenger flere som kan bruke litt tid på museet, opplæring vil bli gitt! Vi er litt på etterskudd med Digitalhistoriske vandringsspill – har du ideer til interessante områder så fortell oss om det. Jeg håper også at vi kan få litt fart på å legge inn informasjon om kulturminner og annet i Lokalhistoriewiki.

Jeg takker for innsatsen til alle som har bidratt gjennom året, og ønsker alle medlemmer en god og fredelig jul.

Berit

Kontingent for 2024 – en påminnelse

Det er fortsatt en del medlemmer som ikke har betalt kontingent for 2024. Nannestad Historielag må betale kontingent til Romerike Historielag for alle som står i medlemsregisteret ved starten av året. Vi er derfor nødt til å stryke alle som ikke har betalt innen **20. desember 2024** som medlemmer i laget. De som blir strøket vil da ikke lenger motta medlemsblader og informasjon fra Romerike historielag og Nannestad Historielag. Har du betalt, så er alt i orden og du trenger ikke å gjøre noe. Er du i tvil om du har betalt, så ta kontakt med Cato Sand for å sjekke, mail c-sand@online.no, telefon 91538967.

Program november/desember 2024

30.11.2024 Kl.12:00-15:00: Åpning av utstillingen Jul på Grindaker
Nannestad Bygdemuseum

02.12.2024 Kl.11:00 og 18:30: Historiske glimt ved Bosse Tangen
Opptak av intervju med John Næss, Nannestad Bygdemuseum

07.12.2024 Kl.12:00-15:00: Åpent museum - Jul på Grindaker
Nannestad Bygdemuseum

11.12.2024 Kl.19:00: Julemøte på Eik, hos Eva og Alf Østrem Eik i
Eiksvegen 30, Holter

14.12.2024 Kl.12:00-15:00: Åpent museum - Jul på Grindaker
Nannestad Bygdemuseum

21.12.2024 Kl.12:00-15:00: Åpent museum - Jul på Grindaker
Nannestad Bygdemuseum

Program 1. kvartal 2025.

Dette er en foreløpig oversikt over aktiviteter fram til påske 2025. Hvis ikke annet blir angitt er stedet Nannestad Bygdemuseum. Der tema for møtene ikke er angitt vil dette bli annonsert senere. Alle aktiviteter blir annonsert på FB, hjemmeside og som mail til medlemmene. Følg med på hva som skjer!

06.01.2025 Kl.11:00 og 18:30: Historiske glimt ved Bosse Tangen.

13.01.2025 19:00: Slekt og Foto og annen lokalhistorie, åpent hus

23.01.2025 19:00: Medlemsmøte

03.02.2025 11:00 og 18:30: Historiske glimt ved Bosse Tangen.

08.02.2025 12:00-15:00: Temadag Nannestad Bygdemuseum:
Hesteredskaper

10.02.2025 19:00: Slekt og Foto og annen lokalhistorie, åpent hus

20.02.2025 19:00: Medlemsmøte

03.03.2025 11:00 og 18:30: Historiske glimt ved Bosse Tangen.

08.03.2025 12:00-15:00: Temadag Nannestad Bygdemuseum:
Navneduker

10.03.2025 19:00: Slekt og Foto og annen lokalhistorie, åpent hus

20.03.2025 19:00: Årsmøte

07.04.2025 11:00 og 18:30: Historiske glimt ved Bosse Tangen.

Erling Grasmø viste meg rundt på Mohøgda flere ganger, og det eneste vi fant som vi koblet med hovedhuset var en stor stein vi mente var brukt foran inngangsdøra.

I bakken nedenfor høyden i retning Sørmotjern fant vi grunnmur som antagelig var fra en sommerstall. Det var stall på sletta mellom Mohøgda og Sessvollvegen også, men der fant vi ikke noen rester.

Hovedhuset er nå flyttet til Vågåmo, og er satt opp på Håkåstad gård.

Tekst og fargebilder: Inger Bjørndal Foss

Unnis lille

Av Unni Breen Vinge

At to hunnkaniner kan få kaninunger sammen, fant vi ut da jeg var liten. Fetteren og broren gikk til anskaffelse av to kaniner. Den som måtte gi disse mat, var jeg. Første april var det kaninunger i buret. Ingen voksne ville være med ut og se, datoen tatt i betraktning. Men broren min lot seg til slutt overtale til å bli med ut for å sjekke, og unger var det kommet. Det var forresten i forbindelse med alle kaninene at intelligensen tok overhånd hos broren min og fetteren. De syntes synd på kaninene og ville absolutt luften disse. Luftet ble de til gangs. Guttene snekret bur. Ingen tenkte på at det kanskje ville være greit med bunn i buret. Resultatet ble den villeste kaninjakt i Mauras historie. Det var kaniner alle steder, til og med under låven. Vi som var minst måtte kravle og kripe inn for å forsøke å fange verdens raskeste kaniner. Vi hadde ikke hellet med oss hver gang. Vi øvde oss på «stille bakholdsangrep» og prøvde å snike oss inn på de intetanende kaninene bakfra. Det var da vi fikk mistanke om at kaniner også har øyne i bakhodet, eller kanskje det har noe med hørselen å gjøre? Jeg aner fremdeles ikke om vi klarte å fange alle. Kanskje lever det etterkommere etter våre kaniner helt ut i Nannestad sentrum, hva vet vel jeg?

Arven etter Agnes Kaxrud

(eldgamle planter i min hage)

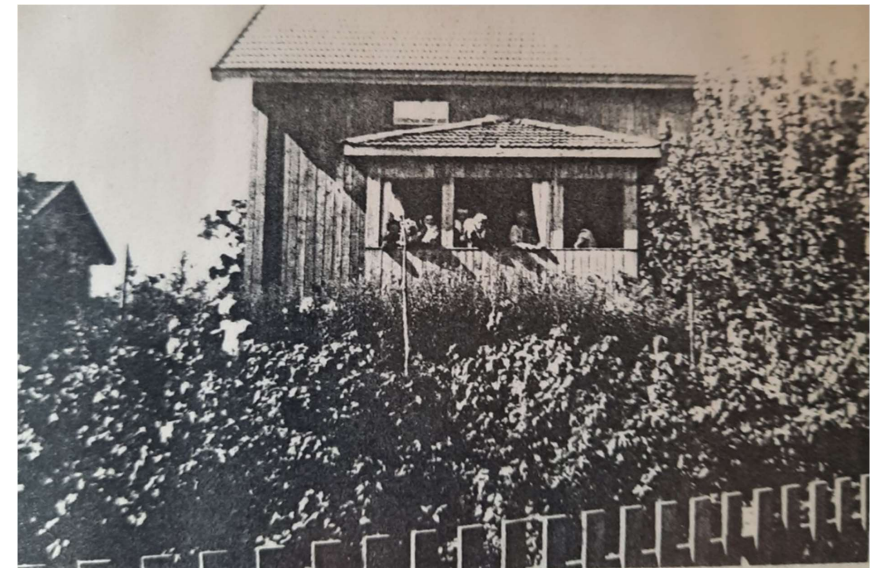
Av Monica Bang

Foto: Monica Bang

I min hage er det flere stauder som var her da jeg kom til Bjertnes på 1970 tallet. Det er såkalte 'oldemors blomster', gode gammeldagse planter som skogskjegg *Aruncus dioicus*, høst phlox *Phlox paniculata*, brannlilje *Lilium bulbiferum*, moskus kattost *Malva moschata*, primula *Primula vulgaris*, gullkorg *Doronicum orientale* og tigerlilje *Lilium lancifolium* med flere.

Agnes og Hans Kaxrud bodde på Bjertnes fra 1931 til 1954, og jeg har hørt fra flere hold at Agnes hadde en utrolig fin og vakker hage, visstnok med både singelganger og hvite stakittgjerder!

Her er et bilde fra tidlig på 1930-årene. Det viser husets fasade og noe av hagen. Stakittgjerdet er synlig i forgrunnen.

Singel og stakitt er for lengst borte, men mange gamle planter som har vært her i nesten 100 år lever fremdeles i beste velgående her på Bjertnes. De har helt sikkert sin opprinnelse i Fru Kaxrud sin hage – de var jo her da mine svigerforeldre kjøpte gården i 1954.

En av de første plantene som viser seg om våren er en rød primula, *Primula vulgaris*. Dette bildet er tatt om høsten, om våren er den utrolig blomsterrik. Ifølge min svigermor innførte Agnes den fra sitt hjemland, Danmark. Nå bruker jeg den som kantplante mellom bed og plen.

Gullkorg blomstrer også om våren. Den kom til Norge mot slutten av 1800-tallet. Den var svært populær i de første tiårene på 1900-tallet mye fordi den er lettstelt.

Brannlilje, kjent fra 1800-tallet, hører til de klassiske bondehageplantene i Norge. I likhet med flere andre av de gamle liljene kalles denne (feilaktig) enkelte steder for keiserkrone.

Malva er en gammel medisinplante kjent siden middelalderen. Den er svært gammel i norske hager.

Den dukker opp der den selv bestemmer, og lyser fint opp blant andre planter.

Hinderbane og feltrittthinder på gammel grunnmur

Det er igjen noen små rester etter aktiviteten på Mohøgda også. Det er en liten grunnmur der, men den kan ikke være etter det store huset som lå der. Kanskje den er etter den lille bygningen som ser ut til å ha vært bygd til, eller rett bak, hovedhuset.

Arkivbilde av hovedhuset med en liten bygning bak, og steinhelle foran døra.

Militæret på Aur og De Norske Officerers Rideklubb

24.oktober fikk Historielaget besøk av Vidar Hansen. Han holdt et

interessant foredrag om militæret på Aur, og hadde mange bilder og kart å vise frem. Det var et yrende folkeliv de månedene i året som soldatene lå ved Aur. Det var også en mengde bygninger og teltplasser rundt tjernet, men det finnes knapt noen rester igjen etter alt dette.

Det ble så en kaffepause med gode kaker og masse prat, før Vidar Hansen fortsatte med del to av foredraget.

Han tok nå for seg historien til De Norske Officerers Rideklubb. De holdt opprinnelig til på Gardermoen, men måtte flytte da flyplassen ble bygd under krigen. Området ved Flatnertjern ble valgt, mens klubbhuset ble satt opp på Mohøgda. Der var det også stallplasser, men nå er det bare små spor igjen etter dette.

Vi takker for godt frammøte og en koselig kveld, og en ekstra takk til Vidar Hansen for god informasjon.

Vidar Hansen forteller.

Bilde: Inger Bjørndal Foss

Tekst: Inger Bjørndal Foss

Mohøgda

Det er fortsatt mye aktivitet med hester i området ved Flatnertjern. Bautasteinen som ble reist til minne om Rittmester Brock er reparert og satt på plass, og det er hinderløype på sletta.

Vi finner dessuten en galoppbane og feltrittbaner der. Det ene hinderet på feltrittbanen ser ut til å være bygd på en gammel grunnmur, et minne om et av byggene som sto her tidligere.

Høst phlox, en klassisk romantisk bestemor staude blomstrer utover sensommeren og tidlig høst. Tidligere var denne infisert av mjøldogg hvert år, men nå står den alene og har vært frisk i mange år. Den har stått på samme plass bestandig og har etter hvert blitt veldig stor i omfang.

Tigerlilje blomstrer om sensommeren og flytter seg litt rundt i bedene. Den er en gammel og hardfør lilje som trives i all slags jord.

Skogskjegg er en stor og staselig plante. Den er svartlistet fordi den er en fremmed art som lett kan spre seg i norsk natur og fortrenge norske arter. Det er ikke lov å omsette den, eller la den spre seg i naturen!

De fire plantene i hagen på Bjertnes har vært der i flere tiår, men har aldri spredt seg, i likhet med de gamle plantene som en kan se på ganske mange gårder omkring. Det er fordi disse er hannplanter og produserer ikke frø. Det vitenskapelige navnet, *Aruncus dioicus* forteller oss at planten er særbu, dvs. at hannplanter og hunnplanter er separate. Antagelig har hannplantene vært mer populære - de har mye finere blomster enn hunnplantene. Det er også mulig at før hagesentre fantes, skaffet folk seg nye planter ved å ta rotstiklinger. En rotstikling fra en hannplante er en kloner som blir identisk med foreldreplanten.

Historier fra guttedagene

Av Ivar Moholt

Når en er født og oppvokst i Bjørsokn har en fått med seg mange og spesielle bygdehistorier og fortellinger, særlig når en var sugen på å høre om all galskapen som andre gutter og forfedre hadde opplevd. Jeg satt med stive ører og lyttet til historier og fortellinger, skryt og jug som gamlekarer fortalte. Jeg hadde en veldig livlig fantasi og god klisterhjerne på den tiden og husker derfor mye av det som ble fortalt, enten det var historier fortalt på mjølkerampa sammen med gårdsgutter og innejenter, eller fra mer voksne folk på meieriet som sto ved melkeutsalget eller på meieritrappa og prata, og selvfølgelig også på butikken. Her kunne en høre nytt fra hele bygda, hvem som var blitt kjæreste med hvem, hvem som ventet barn med hvem, om hester som hadde flydd ut, kalver og folunger som hadde kommet til på gardene omkring. Historier om jakt, fiske, tømmerhogst og kjøring med hest i skogen, om alle bortsatte og gærningene som hadde sagt eller gjort noe helt borti vegg. Alt dette og mere til fikk en guttelarv med seg i sin oppvekst i Bjørsokn. Store begivenheter og verdenssensasjoner fikk vi høre om i radio eller lese i avisene, men det var det som skjedde i nærområdet som festet seg og var av mest betydning, mest interessant, og det som fenget og interesserte ett ungt barnesinn mest på den tiden vi snakker om fra krigens slutt og utover.

Meieritrappa var samlingsstedet for kjerringene på veg enten ut eller inn med melkespannene som de kjøpte melk i. Da stoppet man opp, prata med nabokjerringa eller andre kjentfolk. Alle kjente alle, og var enten i slekt med eller hadde gått på skolen og var vokst opp i sammen med.

Omgangskretsen var liten på den tiden. Få hadde vært på noe annet sted i livet enn i

Bjørsokten. Besøkskretsen måtte ikke strekke seg lenger unna enn at en kunne gå på bena og rekke hjem før fjøsstellet på kvelden. Litt lenger unna kunne en dra om en hadde sykkel, men dette fremkomstmiddelet var forbeholdt de få og i alle fall ikke jenter. Jenter på sykkel var et sjeldent syn, og dette hadde mange grunner: Lite utvalg av sykler, økonomi hos foreldrene, jenter hadde ikke noe behov for å komme seg ut, de skulle jo bare gifte seg, føde barn og stelle i huset og fjøset. Dessuten var det uetisk og umoralsk fordi syklende jenter fikk vind opp i skjørtene, disse blåste opp..... og da så man..... Man hadde ikke sett annen nakenhet enn oppbretta skjorteermer og kortbukser i slåttonna.

Nytt navn

I 2002 byttet Nannestad Bondekvinneklubb navn til Nannestad Bygdekvinneklubb.

Æresmedlemmer

Laget har fem æresmedlemmer: Borghild Kaxrud, Marie Fjell, Laura Lyshaug, Olaug Sæther og Kari Evjebråten.

En del av formennene i Nannestad Bondekvinneklubb: Margit Kjærstad, Margit Vollaug, Anne Eggum, formann i Norges Bondekvinneklubb Anne Vik, Borghild Aamodt, Signe Rustad, Olaug Sæther, Conny Dal, Eli Håkenåsen og dagens formann Berit Døhlen. Foto: RUFO

Alle foto er hentet fra lagets protokoller der avisartikler er limt inn. Vi antar bildene er hentet fra Bygdespeilet eller Eidsvolls Blad, og at bildene er tatt av Reidar Otto Brovold og Rune Foss

Romerikes Blad tirsdag 26. september 1950

Nannestad kino

kjører torsdag den ypperlige film «Tapte illusjoner». Se annonsen.

DANS.

Åsen I.L. avholder dans på Lyngås i Holter lørdag den 30/9. kl.20.

Musikk av Haugerud, Løkken og Nannestad.

Entre kr. 2,00.

Skogdagen

I 1983 ble den første «Skogdagen» for 6.klassingene i bygda arrangert på Bekkestua med god hjelp fra Holter almenning. «Skogdagen» er fortsatt et veldig populært tiltak, og den er nå utvidet med mer assistanse fra almenninga, kommunen og Skogeierlaget. Bondekvinnelaget har i alle år servert elever, lærere og medhjelpere lunsj ute i det fri, dvs. brødskiver, melk, yoghurt og gulrøtter, og dagen er meget læringsrik. Skogdagen, nå for 7. klassingene i bygda, holder vi fortsatt på med.

Vi har også vært på skolene som strikkehjelpere.

Det har i flere år vært arrangert Åpen gård rundt på gårder i Nannestad, et veldig populært arrangement, særlig for den yngre garde.

«Bygdehuset»

30. september 1983 kjøpte bondelaget, bygdeungdomslaget og bondekvinnelaget bankgården av Sparebankgården A/S. Det nye navnet ble A/L Bygdehuset. A/L Bygdehuset ble avviklet og solgt i 2008.

Pynting i kirkene til høsttakkegudstjenestene

Vi har i mange år pyntet til Høsttakke-gudstjenestene i kirkene våre, en givende oppgave vi setter stor pris på å få være med på.

Tusenårstreet

I år 2000 plantet vi «Tusenårstreet», ei bjørk, på de fire barneskolene våre sammen med Bygdeungdomslaget, Bonde- og småbrukarlaget og Bondelaget

Aktiviteter i dag

Laget i dag er fortsatt opptatt av mattradisjoner, kultur og bærekraft.

Det er holdt kurs bl.a. i å lage sylte, potetlelse og blodklubb, sydd handlenett og tynne tøysposer ved kjøp av frukt som erstatning for plastposen og å lappe/bøte klær. I to somre har vi arrangert og tilrettelagt for kurs i grønnsaksdyrking. I pallekarmer har våre nye venner, bla innvandrerkvinner, dyrket fram grønnsaker og blomster. Dette er veldig givende, og mange av deltagerne har med seg erfaringer fra sine hjemland.

Vi har også startet strikkekafe på museet, og her har vi også glede av å bli kjent med nye innbyggere i bygda vår.

Utstillingen «Godt skodd» på museet viste sko, støvler, vesker mm. og gamle moteblader fra tidlig i forrige århundre.

På meieritrappa står en dag venninnene Rakel og Maria og prater. Rakel hadde en noe stram kåpe på seg, og Maria sa: «Nemmen Rakel, har du vært ti omstendigheter?» Hvorpå Rakel svarte: «Ja, trur du itte att'n Per og je prate oss bort en gong, du a.»

En bortsatt litt rar jente var på en gård i Bjørsokn. Hun tok seg av og til turen ned til grinda for å tjene noen slanter som grindåpner. En fikk litt småmynter av de farende for å åpne grinda slik at den kjørende slapp å gå ut av sleden eller trilla/vogna. Hun fant snart ut at det også kunne tas betalt for spesielle kvinnetjenester av de mannlige kjørekarene, så hun var ofte ved grinda speidende etter kjørekarer. Noen stor business ble det neppe, heldigvis.

Folk gikk på besøk til hverandre, ofte ubedt. En bare stakk innom, slo av en prat, drakk kaffe eller spiste sammen. Det var helt naturlig å sette seg til bords og spise med sjølfolka og gårdsbetjeningen når det var måltid på garda og en tilfeldig stakk innom ved de tider maten kom på bordet. Det ble sagt at noen hadde det med å komme innom ved middagstid, kanskje det var planlagt for noen? En fikk seg jo et godt måltid og en hyggelig prat.

Det ble spøkt med at en kar fra nabogården spiste seg mett av og til ved at han på samme dagen gikk fra gård til gård og spiste, han gikk til naboen til frokost og spiste der, den neste naboen fikk besøk av mannen ved middagstid, hvor han spiste både middagen og drakk kaffe etterpå, og på en tredje nabogård fikk de vedkommende på besøk til kveldsmaten. Å spare på matbudsjettet heter det vel i dag.

Det var vanlig at tjenestefolk og gårdsgutter hadde kost og losji livet ut på samme gården de hadde fått jobb på etter konfirmasjonen. Det var mange gårdsgutter og tjenestejenter som ikke ble gift på den tiden. De forble ugift, og disse bodde på gården hele livet. Her ble de en del av gårdens faste inventar så lenge de levde, spiste, sov, arbeidet litt om de orket, og bodde på gutte- eller jenteloftet hele livet ut. De hørte med her, ingen tenkte mer over det, slik var det bare.

Det var mange som kom innom hjemme hos oss. Disse ble alltid hyggelig tatt imot av mor og far. En enkemann litt opp i åra kom ofte ved dugurdstid. Da vanket det brødskive med geitost eller sirup på, og en god tallerken havregraut eller villing ved kjøkkenbordet. Min mor sa alltid: «Du får ta til deg og spise da, Hermann.» «Å takk og takk» svarte han. Dette satt jeg og hørte på som bitteliten, jeg var blitt et par år kanskje, og

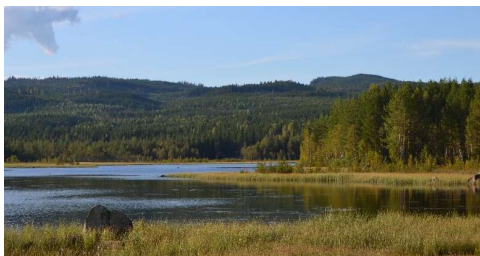
stirret helt fasinert på Hermann som slurpet i seg havregrøten med den store skjea. Han tørket seg om truten og vekk ble melkebarten. Han tygde videre på brødskiye med sine tannlause, men harde, gommer. Så kom det fra den lille gutten: «Pis a Hemman». Historien er blitt meg fortalt, og kan sikkert stemme. Jeg fikk tidlig lyst på oppmerksomhet, høflig var jeg også.

Dette med harde gommer var veldig alminnelig blant gamle folk. Tennene var blitt råtne, trukket ut og borte, så etter årevis med tygging uten tenner ble gommene hardere og hardere, på samme måte som når en får træl på hendene av å bruke fingre og never, men vi så ofte at gamlekara skar vekk skorpen på brødskiye og putta den i lomma, for så å bruke den som godbit som de stakk til hunden eller hesten senere på dagen.

Oppmerksomhet ble gitt til alle som kom innom hjemme, nesten når på døgnet de kom. Hos oss var det alltid tid til prat og hygge, enten en satt ute på krakken i sydveggen i sola, eller inne ved kjøkkenbordet.

Her ble det skjenket kaffe i kaffekoppen og servert hjemmebakt julekake eller kringle med sukat, rosiner og masse melis på. En pratet og småskravlet om vær og vind eller alt og ingenting i en koselig og varm atmosfære. De som kom innom kunne være naboer, slektninger eller folk som skulle ha litt hjelp av min far med en feil på bilen eller sykkelen, eller småting som trengte reparasjon av noe slag. Han var bygdas altnuligmann, en forløper til en senere så berømt Reodor Felgen.

Men når jakt- og fiskekameratene kom, da ble det fortalt historier, nå ble det liv i kara rundt bordet. Alle ville komme med sin historie først og en som slapp til kunne fortelle om den digre fisken en eller annen kar hadde

tatt på sluk i Vikka nå i helga. Han strekker ut armene og viser størrelsen. En annen hadde fått en enda større ørret, på en bestemt flue i Stråtjernet. Flua var hjemmelaget og bundet på en bestemt måte og passet ypperlig, var nesten perfekt, til det tjernet. Nå kom det mye saklig fagkunnskap på en gang, fra mange fagmenn. Alle hadde sine spesialiteter som ble dratt fram og analysert av fiskekameratene rundt bordet.

Dette stevnet var starten på 23 sommerstevner ved Lima. Særlig populært ble Bygderevyen, med «spark» både oppover og nedover i rekkene og hvor mange «fikk sine pass påskrevet». Nevnes må forskjellige tevlingsøvelser opp gjennom årene: eksteriørbedømming av ku og hest, natursti, varekunnskap, slåing med ljà, tekstiltevling, heste-seletevling, blomster-oppsetning, sildeanretning, melkespann-kasting mm. Dette var slitsomme arrangementer, men veldig populære og med forholdsvis bra overskudd økonomisk.

Han Birger (Engelsrud) og han Bjarne (Holter) i samtale under den populære bygdepraten.

Oldemors kjøkken

Men i 1984 vedtok de tre lagene å «avslutte» det årlige «Sommerstevnet» ved Lima, og i stedet ble det satset på Bygdedager, først på

Margit Hetager passer lefsetakka

Vesle Vollaug og så på det nyinnkjøpte «Bygdehuset». Da ble 5. klassingene i bygda invitert inn på «Oldemors kjøkken» hvor de fikk demonstrert og smakt på mat som ble laget slik oldemor gjorde det, og for eks. å få se hvordan klesvasken ble rein ved hjelp av stamp og vaske Brett.

Vassgraute og rømmekolle: Ruth Haakenåsen, Margit Hetager, Ruth Westbye, Margit Rønneseth, Margit Vollaug, Ingeborg Østby, Astrid Bjerkek og Ellen Myhrer.

Bygdeutstillingen i 1958

I juni 1958 var det en stor 3-dagers bygdeutstilling på kommunehuset i samarbeid med bondelaget og bondeungdomslaget. Over 1000 gjenstander var utstilt, bla gamle tekstiler og husgeråd. De eldste var fra 16 - 1700-tallet. Det var også dyrskue med påfølgende bedømming og premiering.

En ny tradisjon ble å arrangere juletreffest for beboerne på gamlehjemmet og St. Hans-kaffe på sykehjemmet med underholdning og kaffe/kakeservering. Det var og stor aktivitet i laget da Norges nye hovedflyplass skulle plasseres. Bondekvinnelaget har og arrangert møter om Sivilt beredskap, «Bygda vår – ditt ansvar», fosfatfrie vaskemidler, tryggere gardsbruk og om deling av inntekta fra gården.

I 1959 ble det opprettet «Feriekasse» i Nannestad Bondekvinnelag. I flg. protokollen ble det «påbudt» å ha ei slik kasse i laget. Medlemmene kunne søke om støtte til å komme på en velfortjent ferie sammen med medlemmer i andre bondekvinnelag.

Sommerstevne ved Lima

I 1961 arrangerte Bondekvinnelaget, Bondelaget og Bygdeungdomslaget utstilling av yngre bygdekunst på Steinsgård skole. Det var malerier, gamle og nye tekstiler, treskjæring, smiearbeid mm. Det var tevlinger i forskjellige greiner, så som tekstilbedømmelse, presisjonskjøring med traktor og rokonkurranse på Hurdalssjøen. På programmet var det åpning ved ordfører Willy Moe, tale ved sogneprest Rostad, musikk ved Maura skoles musikkorps og Nannestad Janitsjarkorps, et stort historisk opptog med bl.a. bondebryllup, underholdning og allsang, og dans til musikk av Mauratrioen. På søndag var det gudstjeneste i

Bildet er fra stevnet i 1974.

Stensgård kapell og sang av Bjerke blandede kor, og det var stor premieutdeling til tevlerner. 2000 mennesker var til stede på lørdag. Bondekvinnelaget solgte mat, bla rømmegrøt, fenalår og hjemme-laget flatbrød, vafler mm. På lørdagskveld ble et stort bål tent kl. 23.00.

Så kunne en begynne å prate jakt. Alle de gode jakthistoriene som ble fortalt om og om igjen, med innlevelse og kroppsspråk. Like gode hver gang, men av og til spritet opp en smule slik at stemningen skulle bygges opp og tilhørerne skulle få den mest spennende og pirrende avslutningen. Disse gamlekara var naturtalenter i historiefortellerkunst. De hadde innlagte småpauser, kunstpauser. Alle bare så på hverandre, spørrende og forventningsfulle, hva kommer nå? Og så la fortelleren inn overraskelsen, poengene og en slutt som ingen hadde tenkt seg. Historiefortelleren ga tilhørerne en stor opplevelse, en følte nesten at en var med på selve jakten. Alle satt nå rolig og så det hele for sitt indre øye, var helt med.

Deretter skulle en blande seg en «kaffedokter». Far ropte til mor på kjøkkenet: «Har du litt tynn kaffe?» Dette var en av ingrediensene sammen med sukker og hovedingrediensen hjemmebrent. Det hørte liksom med i den settingen, kaffedokter og hjemmebrent. Alle hadde hjemmebrent, «Detta kjøpebrennevinet var ittno». Han Krestjan og Hans spleiste på ei flaske 60 på polet i høst, «Dom drakk heile flaska, men merte det itte en gong då». Nei, kjøpebrennevin, fyttirakkeren. Praten gikk livlig i slike stunder.

Nå kunne nestemann finne et nytt jakteventyr som ble formidlet på samme treffsikre måte. F.eks. Bikkja hadde leita rundt hele området, men så plutselig fikk den los, tok ut haran som sprang for livet gjennom lyngen og oppover bakken mot steinura, med bikkja i full fart, glefsende og halsende etter... Så lagde han en lang pause, tok seg en storslurk kaffedokter, dro handbaken over munnen, og så sa han med dirrende, spennende, liksom litt mystisk, nesten skrikende stemme: «Demmer så small det»

Denne historien hadde jeg som 5 åring hørt mange, mange ganger, fortalt med samme innlevelse og tonefall og spenning. Det var like spennende hver gang, så når han kom til kunstpausen etter «så gikk losen oppover mot steinura» så ropte jeg ut: «Demmer så small det».

Alle snudde seg mot guttungen nederst ved bordet som kastet seg ned på gulvet og gjemte seg bort. Kara slo latterdøra på vidt gap og gapskrattet. Gutten hadde tatt fra faren sin selve kluet, sluttpoenget,

historiens absolutte klimaks, dette som skulle gi historien dens rette spenning.... Skåling og historier kunne vare til langt på natt.

Avbrytelsen fikk ingen følger for meg hverken da eller senere, men en god historie ble det, om gutten som ødela sluttpoenget for far sin.

Fisketurer ble det mange av og jeg husker spesielt en tur hvor Korsmon og sønnen Roar skulle være med meg og fattern til Vesle-Kvennsjøen. Det var så enormt mye småabbor som beit noe så vederstyggelig på marken om høsten der oppe, ble det fortalt. Vi syklet opp på etter-

middagen og fant en fin plass ved vannet. Der lagde vi bål, kokte kaffe og spiste godt og lenge av hjemmelaget nistepakke. Vi gutta drakk vørterøl, fedrene sterk kaffe kokt på svartkjelen på bålet. Fiskestengene ble rigget med sene, dupp, mark og blysocke. Alt var

riktig montert, stengene sto festet på land og duppen lå og fløt stille på vannet. Vi koste oss ved leirbålet, kara prata og hygget seg, Roar og jeg løp rundt og utforsket området på gutters vis. Duppene fløt like rolig, alt var stille. Bare skogens lyder og vindsuset i trærne kunne høres og vi hadde funnet roen, vi var på en hyggelig fisketur ved Vesle-Kvennsjøen.

Plutselig gikk far sin dupp under og rett etter Korsmons. Napp, hvisket kara og fisken ble dratt opp i en fei. Kroken fikk påsatt ny meitemark og agnet på nytt, så slengt uti. Der nappet det igjen og ny fisk på kroken, om igjen og om igjen, småabboren bet noe så vederstyggelig i kveld. Dette var på fedrenes stenger, men ikke antydning til bevegelse på duppene til Roar og meg. Vi fikk ikke ett eneste napp. Dette gjentok seg flere ganger. Gamlekara fikk fisk hele tiden, gutta null, ikke et napp, ikke en fisk. Dette var mystisk. «Å er det vi gjør gæli?»

Roar og jeg diskuterte dette lenge, hva er galt, men vi fant ikke ut noe som vi direkte kunne sette fingeren på. Vi spekulerte en god stund, men så fant vi det ut: Fedrene hadde drukket kaffedokter og spyttet på marken før de kastet ut. Roar og jeg hadde bare tatt vørterøl.

Nå var det tid for vitenskapelig forskning, kalt fiskelykke. Vi stjal en rask liten slurk fra hver vår fars kaffedokterkopp, så spyttet vi karslig på marken og kasta uti..... og vips så ble det bett. Fisk etter fisk ble dratt opp og slengt på land, og snart var gutta like gode fiskere som fedrene. Dette med kaffedokter og markspyting er nok rette tingen, i alle fall i Vesle-Kvennsjøen.

Støtte/giverglede

I de gamle protokollene kan vi lese at Bondekvinnelaget var raust med å dele med andre og givergleden har vært stor. Vi kan merke oss at det høsten 1939 ble delt ut garn til strikking av strømper til «nøytralitetsvesenet», og dette var et samarbeid med husmorlaget.

Ellers kan det nevnes at det ble sendt nordover 4 kasser med epler og julegaver til krigsherjede strøk i Nord-Norge, og det ble samlet inn penger til Nasjonalhjelpen og til FN's hjelpeaksjon for nødlidende barn i Europa.

I 1953 ble det gitt kr.5 pr. medlem til Berg kirke på Senja, og filmapparat til kommunehuset sammen med Bondeungdomslaget og Bondelaget. Det ble gitt kr.1000 til bygdas kirker i 1952, kr.50 til Bondekvinnes nybrottsfond, Kirkens Nødhjelp – gavepakke til Østerrike i 1950, kr. 1000,- til bygdas kirker i 1952, kr. 50,- til Bondekvinnes nybrottsfond, Kirkens nødhjelp – gavepakke til Østerrike i 1950.

Det ble også gitt penger til Emma Hjorts hjem, Flyktningehjelpen, 4 H, TV til gamlehjemmet, ACWW, Kongohjelpen, kr.100,- til restaurering av Torsken kirke, landsforeningen mot kreft og «Gi en hånd»-bidrag til Biafra via Kirkens nødhjelp. Videre ble det gitt bidrag til BUL til oppussing av salen på Nannestad meieri som lagene leide til sin virksomhet og til folkebevegelsen mot EF. I 1969 ble det gitt 5000 til orgel i Steinsgård

kapell, og kr. 5000 til nytt orgel i Bjørke kirke i 1975, økonomisk støtte til helsekontroll av kvinner i Nannestad, «Røde fjær»-aksjonen, ny messehagel til Holter kirke i 1977, støtte til Maura-, Eker/Preståsen- og Finstad/Løken skolemusikkorps i 1981, bondekvinnes hjelpefond, innkjøp av adventsstake og radio med kassettpiller til alderspensjonatet.

På bildet: Pål Hvattum, Ruth Haakenåsen, Conny Dal og Iver Granerud

Mars 1946 fikk bondelaget overrakt en fane fra bondekvinnelaget, brodert av frk. Elton.

Pga. de lange avstandene i bygda ble det i 1948 bestemt å ha møter hver for seg i de forskjellige sognene.

Kurs

Ellers var det stor interesse for kurs, da det ikke var lett å skaffe seg lærdom og utdanning på den tiden. Det ble i 1934 arrangert et 8 ukers kurs i husstell på Brustad i Holter og et 3 dagers kurs på Ferstad for unge piker. Kursavgiften var kr 1,90. Det ble også avholdt vevkurs, bl.a. på gamle Fjellet skole, på Elton, på Morud meieri og i Nannestad prestegård, gymnastikkurs på Fjellet skole, og prydsømkurs mm. Tross varemangel etter krigen klarte de å holde mange praktiske kurs.

I 1951 viste statskonsulent i hushold, Birgit Ørud film om nedfrysing av matvarer. Og det var demonstrasjon av Singer symaskin. Opp gjennom årene har det også vært mange andre forskjellige kurs, som tinnkurs, kjolesømkurs, sykurs, lampeskjermkurs, lefsekurs, syltekurs, kurs i brødbaking, bløtkakepynting, blodklubb, vårruller og hagebruk. Det ble holdt traktorkurs, skurtreskerkurs, kurs i stell av smågris, plantefarging, tægerbinding, nyttevevkurs, billedvevkurs, kurs i brodering av Romeriksbunaden, brikke og båndvev, og dyrking og bruk av lin, «jenter i skogbruket», førstehjelpskurs og brannøvelser. I tillegg har det vært lesesirkler, samt deltagelse i Bygdefolkets studieforbund, (som nå heter Studieforbundets kultur og tradisjon). Og de to siste årene har vi hatt kurs i grønnsaksdyrking, spesielt myntet på våre nye landsmenn/kvinner.

I 1941 ble all møtevirksomhet innstilt. Den ble ikke gjenopptatt før 21. juni 1945, og det gamle styret, så nær som en, tok gjenvalg. I 1946 ble Norges bondekvinnelag opprettet, og Nannestad bondekvinnelag meldte seg inn der med en gang.

Fra 40 årsjubileet: Gunhild Melby, fylkesformann Marit Holm, formann i Nannestad Bondekvinnelag Anne Eggum, Gunvor Ramstad, Marie Hoel, Astrid Eek, Conny Dal

Vi syklet ned til bygda igjen, ned over bakkene gikk det mye lettere, nesten bare utforbakker, og vi trillet nesten helt hjem. Der ble fisken fordelt og det ble stekt abbor både til frokost og middag neste dag, men våre foreldre fikk ikke høre hemmeligheten om markfiske-metoden vi gutta hadde kommet fram til under «vitenskapelig markfiske» i Vesle-Kvennsjøen.

Roar og jeg utførte i ettertid flere vitenskapelige forsøk og prosjekter, hadde flere gående samtidig. Gutter har det med det, flere baller i luften samtidig. Ikke alle eksperimenter og forsøk var like vellykket, men det ga oss mange hyggelige stunder sammen, enten opp i rutebilgarasjen hos Ola Mix eller hjemme på verkstedet hos min far.

Foto: Inger Bjørndal Foss

Storjugerkveld

26. september var det Storjugerkveld på Nannestad Bygdemuseum, og mange forventningsfulle medlemmer møtte opp. Vi fikk høre mange historier, i noen var det nok lagt til litt ekstra.

Ivar Moholt ble utnevnt til kveldens "storjuger", men det var mange andre som også bidro til en morsom kveld! Det ble en koselig kveld i godt selskap.

Tekst og foto: Berit Schei Hagen

Forespørsel fra Bygdemuseets fagutvalg:

Bygdemuseets fagutvalg planlegger en utstilling til våren over tema Utvandringen til Amerika – det er da 175 år siden den første Nannestadsokning utvandra.

Er det noen som sitter på gode historier og interessant informasjon om folk fra Nannestad under denne tida?

Kontakt Ola Bråthen på epost: o-bra@online.no eller på tlf 93615376.

Glimt fra en hyttebok

Av Ivar Moholt

Vår familie hadde god kontakt med familien Breen fra Breen butikken. Antagelig skulle det gjøres noe småtteri på Nipkollhytta som Breen eide. Onkel Jens, tante Maja, mor og far og jeg (4år) gikk opp til Nipkollen fra Moholt i Maura og bodde der i tre dager i juli 1948.

Her er et dikt fra hytteboka på Nipkollhytta, og diktet viser hvordan den tidens hilsener og takk kunne bli formidlet. Det var koselig før i tia!

1948

Ivar Moholt, fire år
med mor og far til Nipkoll går.
Tante Maja og onkel Jens
alle fem så lett til bens.

Å, hvor det er deilig her
i det vakre sommervær.
Kjenn for duft fra skog og vang.
Kom, så dikter vi en sang.

Else og fru Breen som
fra multetur til Nipkoll kom,
laget deilig mat av
sopp
som vi grådig spiste opp.

Tredje dag må vi si farvel
til multer, rømme, kantarell.
Vi håper dog en annen
gang
få stå på Nipkolls grønne vang.

Så slukner aftenpeisens glør
vi låser att for slå og dør.
Kanskje fins her meir å gjør.
Kom Ivar, so til bygds vi før.

Foto: Inger Bjørndal Foss

Øverst: Utsikt fra Nipkollen

Nannestad Bondekvinnelags historie

Av Inger Holter Holmgrunn

I protokollen står det å lese: «År 1933, 1. april, stiftedes Nannestad bondekvinnelag. Fru Bjoner var tilstede og holdt foredrag og oppfordret til dannelse av bondekvinnelag. Deretter ble kvinnelaget konstituert ved fru Majorsæter og lovene vedtatt. Det ble på stedet inntegnet 29 medlemmer. Det valgtes et styre på 8 medlemmer, en fra hver skolekrets». Formålsparagraf: Arbeide for bygdas interesser både økonomisk og kulturelt – og laget står på kristen grunn. Formålet var å samle kvinner med tilknytning og interesse for bondeyrket til sammen å få i gang kurs, demonstrasjoner, hente inn flinke foredragsholdere og sist, men ikke minst, samles til hyggelig samvær.

Således starter Nannestad bondekvinnelag. Styret som ble valgt var: Borghild Kaxrud, formann, Marie Kjølås, viseformann, Marta Ramstad, kasserer, og styremedlemmer var Anne Rovold, Martha Trøgstad, Margit Kaksrud, Olga Åmold og Bertha Skjennum. Til varamenner ble valgt: Martha Ånesrud, Ida Tangen, Olga Austad, Martha Hoel, Anna Kristiansen, Henriette Hafstad, Johanne Kringler og Emma Holter. Laget ble med en gang innmeldt i fylkeslaget. Kontingenten ble fastsatt til kr 1,35 pr år.

Starten

På første medlemsmøte drøftet de om de skulle ha sommerfest og tur. Kvelden ble avsluttet med kaffe, litt høytlesning og en del prat om det daglige husstell. Helt fra starten av hadde de også møter sammen med bondelaget og sanitetsforeningen.

I Aarsberetningen for 1933 står det: «St Hans hadde vi sammen med bondelaget en feste med middag for Akershus landbruksselskap og skogselskapet, en fest som varte i to dage med tur til Nipkollen den andre dagen, der blev avsluttet med en enkel, men festlig lunch på kommunelokalet»

På medlemsmøtene var det ofte foredrag av veldig varierende tema som: Forholdene i Vest- Europa v/ fru Bjoner, Befolkningsspørsmålet, Kornforretningen v/ forsøksleder, Hønsestell v/ Johan Ramstad, Nasjonal-drakter fra hele landet v/ fru Trandum Røer, Lin v/ Alette Nissen, Fotografering v/ fotograf Bry mm. Og kommentarene til disse var hver gang: meget interessante.